

● *VREEMDE JONGENS ...*
DIE MOUNTAINBIKERS

Waarom moet een goede mountainbikeroute voldoen? Kennen mountainbikers de gedragsregels en leven ze die na? Zomaar een paar vragen die ondanks uitgebreid onderzoek door Probos (zie Vakblad Natuur Bos Landschap 7, 2004) nog steeds open stonden. Dergelijke informatie is hoog nodig om deze groep goed te kunnen reguleren en zo schade en overlast te voorkomen. In dit artikel leert u deze actieve bezoekers van bos- en natuurterreinen beter kennen.

VREEMDE JONGENS

Enquête

Toen zich de net afgestudeerde bos- en natuurbeheerder en mountainbikester Mirjam Dieleman bij Probos meldde met de vraag naar een werkervaringsplaats, was de opdracht snel geformuleerd. Zet een enquête op waarmee de nog bestaande vragen kunnen worden beantwoord. Uiteindelijk zijn er 624 enquêtes geretourneerd, vooral via mountainbike-websites. Bij de interpretatie van de resultaten moet dit aspect goed voor ogen gehouden worden, want dergelijke websites trekken uiteraard vooral de wat fanatiekere mountainbikers aan. Dit blijkt ook uit de enquêteresultaten, want 60% geeft aan sportief tot fanatiek te zijn (geen wedstrijden), 27% rijdt wedstrijden (slechts 650 mensen in Nederland nemen deel aan wedstrijden) en 12% zegt recreatief te fietsen.

Gedragscode

Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Nederlandse Toer Fiets Unie en de Koninklijke Nederlandse Wielren Unie hebben enkele jaren geleden een gedragscode ontwikkeld voor mountainbikers. De vraag is hierbij wel of zo'n code ook het gewenste effect heeft. We hebben het de mountainbikers daarom zelf gevraagd. De intensieve communicatie rondom de gedragscode in mountainbikebladen, websites, verenigingen e.d. is zeer effectief geweest, want liefst 92% van de mountainbikers is bekend met de gedragscode. De echt belangrijke vraag met betrekking tot de gedragscode is echter of het gedrag van mountainbikers daardoor ook is veranderd. Minder dan 1% zegt zich er vaak niet aan te houden. Gelukkig zegt 59% er zich altijd aan te houden en 40% doet dit niet altijd. Welke gedragsregel wordt het meest overtreden? Dat blijkt 'Fiets alleen daar waar het is toegestaan' te zijn. Voor 40% is het blijkbaar moeilijk om uit gebieden te

blijven die zijn afgesloten voor mountainbikers. Ook het fietsen in kleine groepen lukt niet altijd (29%). De andere gedragsregels worden door minder dan één op de tien mountainbikers genoemd, waaruit blijkt dat die regels leveren relatief weinig problemen op.

Veel beheerders melden dat het gedrag van mountainbikers in de afgelopen jaren verbeterd is. Hierbij zal de gedragscode een rol hebben gespeeld, maar daarnaast zal de dreigende taal van beheerders over het sluiten van gebieden en routes de mountainbikers duidelijk hebben gemaakt dat ze zich niet straffeloos asociaal kunnen gedragen in bos- en natuurterreinen. Wat ook een rol speelt is dat mountainbikers in deze relatief jonge sport simpelweg hebben moeten leren hoe ze schade en overlast kunnen voorkomen. Ook wandelaars en ruiters hebben natuurlijk moeten wennen aan deze nieuwe gebruikersgroep.

Schade en overlast

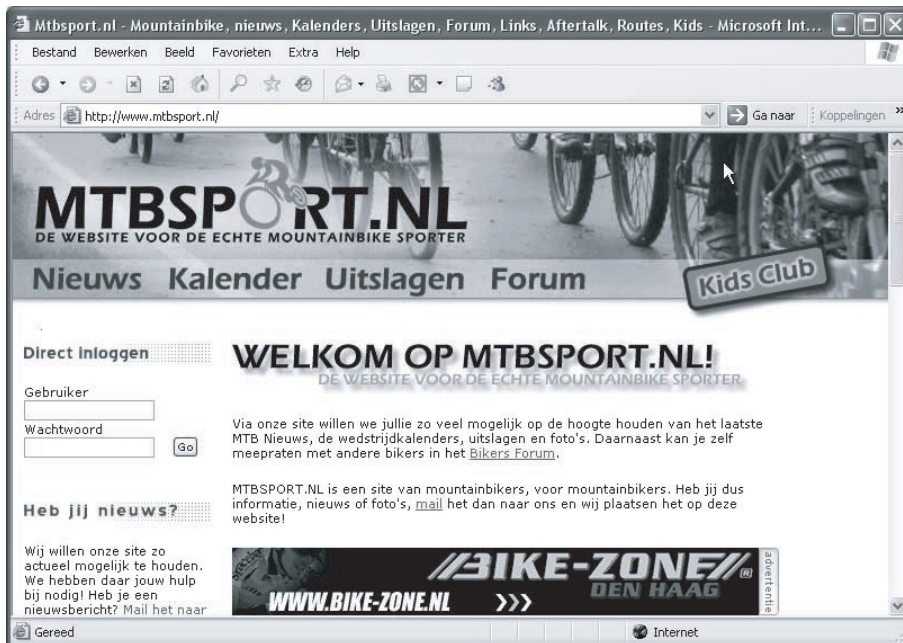
Volgens sommigen veroorzaken mountainbikers veel schade en overlast. Zelf vinden ze hun gedrag nog wel meevalen. 78% vindt zichzelf netjes en vriendelijk en 77% zegt rekening te

houden met andere bosbezoekers. Daarentegen vindt 14% de eigen groep brutaal en 17% luidruchtig. Toch denkt bijna driekwart van de mountainbikers dat conflicten met andere bosbezoekers het grootste probleem zijn. 18% denkt dat schade aan paden het grootste probleem is en 10% denkt schade aan de natuur. Deze zienswijze wordt gedeeld met een groot deel van de beheerders. Conflicten met wandelaars en in mindere mate ruiters zorgen voor de meeste klachten bij beheerders.

Wat doen mountainbikers er zelf aan om dergelijke conflicten te voorkomen? Maar liefst 95% zegt vaart te minderen bij het passeren van andere bosbezoekers, 68% combineert dit met een waarschuwing en 27% bedankt de andere bosbezoeker daarna nog vriendelijk. Mountainbikers zijn redelijk tolerant ten aanzien van andere bosbezoekers, want 68% zegt geen hinder te hebben van andere bosbezoekers, alhoewel dat natuurlijk ook kan betekenen dat ze zich er weinig van aantrekken. Een kwart van de mountainbikers zegt in minder dan één op de vijf tochten last te hebben van andere bosbezoekers. Zoals te verwachten viel gaat het dan met name om mensen met honden.

DIE MOUNTAINBIKERS

Internet is een uitstekende en goedkope manier om mountainbikers te bereiken.

Mountainbikeroutes

Mountainbikeroutes worden door sommige bos- en natuurbeheerders gezien als een goede oplossing voor de problemen. Wat vinden mountainbikers van de routes in hun woonomgeving? 64% vindt dat er niet voldoende mountainbikeroutes in hun regio zijn. De routes die er zijn worden wel goed gewaardeerd. Een kwart geeft een 'voldoende', 40% een 'goed' en 19% een 'zeer goed'. De meningen over wat een goede route is lopen uiteen, afhankelijk van conditie, persoonlijke voorkeuren e.d., maar het algemene beeld is dat deze uitdagend, spannend en zwaar moet zijn, met smalle, bochtige paden, van voldoende lengte en met hoogteverschil. In de praktijk is het lang niet altijd eenvoudig om hieraan tegemoet te komen in ons vlakke land, maar afwisseling is in ieder geval altijd een vereiste om mountainbikers óp de route te houden. Een veel gehoorde opmerking is dat

mountainbikers niet van hun omgeving genieten en alleen bezig zijn met zo hard mogelijk door het bos te 'raggen'. Zelf zien ze dat totaal anders. Maar liefst 86% zegt te genieten van de omgeving en voor 6% is natuurbeleving zelfs de belangrijkste reden om te gaan mountainbiken.

Lange tochten in zomer en winter

Mountainbikers maken overwegend vrij lange tochten. Bijna de helft van de respondenten meldt overwegend tochten te maken tussen de 1 en 2 uur en 42% zegt tochten te maken van 2-3 uur. In 2 uur tijd leggen mountainbikers zo'n 35-45 kilometer af. Lange routes worden dan ook op prijs gesteld om 'rondjes rijden' te voorkomen. Mountainbikewedstrijden vinden plaats in de zomer, toertochten eigenlijk alleen in het winterseizoen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat 85% van de respondenten zowel in de

zomer als in de winter fietst. 9% fietst alleen in de zomer en 7% alleen in de winter. De meerderheid (69%) fietst zowel in het weekend als doordeweeks. Toch rijdt ook nog zo'n 29% alleen in het weekend.

Handen uit de mouwen

Het aanleggen en onderhouden van een mountainbikeroute kost geld. Zijn mountainbikers bereid om zelf de handen uit de mouwen te steken en/of bij de dragen in de kosten? Maar liefst 70% zegt bereid te zijn om te helpen bij het onderhoud van mountainbikeroutes. Dit is gemakkelijk ingevuld op een enquête, maar ook in de praktijk wordt een groot deel van de mountainbikeroutes (mede) onderhouden door mountainbikeverenigingen.

Mountainbikers zijn ook best bereid om financieel bij te dragen. Dat bleek al uit de positieve reacties toen Natuurmonumenten een vergunningstelsel introduceerde (5 euro voor toegang op de routes van NM), maar wordt nog een keer bevestigd in deze enquête. Bijna 60% is bereid te betalen voor het onderhoud van routes. Dit moet bij voorkeur een jaarvergunning zijn voor het gehele land, zodat er niet in elk gebied een aparte vergunning gekocht hoeft te worden. Alhoewel 76% van de tochten vanuit huis plaatsvinden, wordt er namelijk ook gereisd naar nieuw te ontdekken gebieden (23%). Afzonderlijke vergunningsstelsels zouden dan wel erg prijzig worden en bovendien erg onpraktisch zijn. Op grote afstand wordt deze optie gevolgd door een jaarvergunning voor 1 route of gebied (12%).

Is deze groep te bereiken?

Naar schatting is slechts zo'n 15% van de mountainbikers lid van een vereniging. Het is dan altijd weer de vraag hoe je deze groep kunt bereiken. Vandaar dat we ze dat nu hebben gevraagd. Wat we al verwachtten is dat de groep respondenten veel zogenaamde georganiseerde mountainbikers omvat. 45% is lid van een vereniging en daarmee ook van de KNWU (23%) of NTFU (22%). Vrijwel de gehele groep die op de enquête heeft gereageerd (96%) houdt zich op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen op mountainbike gebied. 72% blijft op de hoogte via zowel tijdschriften als internet, 21% doet dit alleen via het internet en 4% leest alleen tijdschriften. Internet is dus een uitstekende en goedkope manier om mountainbikers te bereiken.

IMBA

In de VS functioneert al zo'n 20 jaar een organisatie die zich inzet voor het verbeteren van de betrekkingen tussen mountainbikers en terreineigenaren/beheerders; de International Mountain Bicycling Association (IMBA). In de enquête heeft maar liefst 95% van de respondenten aangegeven dat ze het een goed idee zouden vinden als er ook zo'n organisatie in Nederland kwam.

Samenwerking voorop

Veel beheerders hebben al gesignaleerd dat het gedrag van mountainbikers de laatste jaren is verbeterd. De gedragscode heeft daar aan bijgedragen en moet dus blijvend onder de aandacht worden gebracht. Zeker nu het beter gaat moet alert worden gereageerd om niet terug te vallen.

Nu de effecten van mountainbiken wat meer bekend zijn en de situatie beter in de hand kan worden gehouden, is het tijd geworden voor een evaluatie van het openstellingsbeleid voor mountainbikers. De vraag die daarbij centraal staat is: Welke openstellingssituatie levert mij als beheerder de minste problemen en kosten op? In sommige gevallen kan dit zeker tot veranderingen leiden.

De verwachting is dat het verbeteren van bestaande routes en het aanleggen van nieuwe mountainbikeroutes door zal gaan. Hierbij zal sterk ingezet moeten worden op de coöperatieve houding van de mountainbikers.

*Patrick Jansen
Jan Oldenburger
Mirjam Dieleman*

Welke elementen heeft een goede route?

Uitdagend, spannend en zwaar	29 %
Bochtige paden	17 %
Voldoende kilometers	17 %
Singletracks	14 %
Hoogteverschil	10 %
Bereikbaarheid	8 %
Mogelijkheden om routes te combineren	4 %
Trapjes/technische obstakels	3 %
Informatie- en routeborden	2 %
Variatie open terrein/bos	2 %
Afspuitmogelijkheden	1 %
Restaurant in de buurt	0 %
Brede, snelle paden	0 %
Mulle- en/of modderpaden	0 %

